

שבוע לפני ביצוע מעשההזוועה במעלות הצהיר חוואתמה באוזני שני ראשי תנועת השלום האמריקאית: „אני מתנגד לטרור!“

נאיה חוואתמה

דינמה אנתנו!

שהפך לכומר קאתולגי. מאיר מגדיר את עצמו גם כיום כיהודי, ואינו רואה סתירה בין יהדותו ובין אמונתו הנוצרית. „כל מישפחתי הושמדה באושוויץ“, הוא אומר. אך יש לו קרובים בארץ.

דניאל בריגן ופול מאיר סיירו תחילה במצריים ובישראל. אחרי ששוחחו כאן עם כמה אישים במחנההשלום, וכיניהם יצחק בן-אחרון, זוכה אליאב ואורי אבנרי הם נסעו ללכנון ולפוריה, ונפגשו שם עם ראשי הפיראיון. לאור ההתרחשויות לאחר-מכן, מעוררת עניין מיוחד פגישתם עם נאיה חוואתמה.

השבוע חזרו השניים לישראל, לביקור קצר, כדי למסור על פני שותיהם לבני-שיחם הישראלים. על פי בקשתם נפגשו עם כמה עיתרי נאים, כיתו של אורי אבנרי.

השניים הקלימו את כל שיחותיהם, והם מקווים לפרסמן בצורת ספר. הם הבטיחו לשקול את בקשתו של אבנרי לפרסם בחקדם את הפכט המלא של שיחתם עם חוואתמה, כדי להביא את הדברים לידעת העולם.

להן נוסח ההצהרה שחיברו השניים עם תום ביקורם במרחב, ושאותה ביקשו מאבנרי להביא לפרסום. אחריה—תשובותיהם לשאלות.

„האחים בריגן“ הם שמידבר בארצות-הברית וברחבי העולם. הם הפכו שם נירדה לאקטיביזם למען השלום, לפאציפיזם, לאיאלומות מוחלטת ולאידיאלים בלתי-מתפשר.

שני האחים — פיליפ ודניאל בריגן — הם כמרים ישועיים, שהפכו למנהיגי המאבק נגד מידחמת ויאט-נאם. שניהם נאסרו בעוון הצעת לישכת-גיוס ושריפת נירותיה. דניאל בריגן ישב שנתים בבית-הסוהר בעוון זה. פיליפ בריגן נאשם גם בתיכנון הטיפתו של הנרי קסינג'ר, אך אישום זה בוטל בבית-הדין. פיליפ נשא כמלא לאשה נזירה קאתולית, שפעלה לצידו במאבק נגד המידחמה, ולאחרונה נודד לזוג ילד. כתוצאה מכך גורש פיליפ בריגן מן הכנסייה, אך דניאל בריגן מוסיף להיות כומר ישועי פעיל.

באוקטובר האחרון נשא דניאל בריגן נאום שעורר תגובה נרגשת, בייחוד בחוגי המימכד היהודי האמריקאי. בנאום תבע בריגן יחס מאוזן יותר כלפי בעיית ישראל-פלסטין, מותחי הביקורת עליו טענו שהשתמש כמילים משמיצות.

כתוצאה מסערה זו החליט דניאל בריגן, שהוא גם משורר ידועי שם, לבוא בעצמו למרחב ולהתרשם באופן בלתי-אמצעי מן הנעשה בישראל, בארצות-ערב ובצביון הפלסטני. נידוה אליו פול מאיר, יהודי

ישראל מצהירה בתוקף כי כך הדבר. אינני מאמין כי הם יראו לזרים מהו המצב לאשורו. לא ראינו את שלושה המנהיגים בתוך תחומי המחנות. נפגשנו איתם בבירור. לכן אין לנו כל עדות על האמת שבדבריהם. אנו יודעים, למשל, שהאנשים בלכנון חמושים בכלי-נשק, אך אינני סבור שלכך אתם מתכוונים.

לדעתי, יש לשקול שני גורמים. ראשית, נפגשנו עם יאסר עראפאת מייד לאחר שובו מהגבול הלבנוני, שם נערכו הפצצות כבדות מאוד על כפרייהגבול ועל כמה מהמחנות. הוא הטעים, בהיגיון רב, כי מיתקניהם הצבי איים ושיטחיהאיומים שלהם ניידים מאוד, לא קבועים במקומם, והם שרויים בתנועה בלתי-פוסקת, וכי הפצצת הכפרים האלה לא כוונה למטרות צבאיות ממשיות.

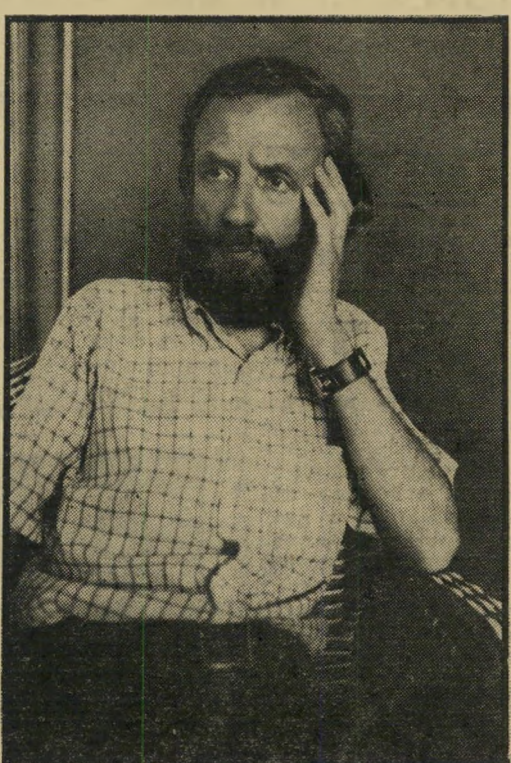
הגורם האחר הוא — ואיני מצדיק אותו בהכרח, אלא מתכוון פשוט להסביר. הפלסטנים חיים בתנאי-דיכוי, יחסית, אפילו במדינה כמו לכנון, בה הם נהנים מחופש רב יותר מאשר, נאמר, בגדה המערבית. הם נמצאים תחת פיקוח צמוד ומתמיד, והם מדוכאים.

בחודש מאי שעבר הופגז המחנה שבו ביקרנו קשות, על-ידי חיל-האוויר הלבנוני, בעת המערכה בין ממשלת לבנון ואירגוני הפיראיון. ביקרנו במחנות בהם נהרגו אנשים. ראינו את הבתים שהופצצו. נאמר לנו כי מישפחתי חות איבדו אחים מבניהם בהפצצות הלבנוניות. כך היה בכפר אחד, היחיד שהופצץ מן האוויר. בכפרים אחרים התנהלו קרבות-ארטילריה, רקטות וצלפים.

עורך-דין אחד נסע לבקר כמה מלקוחותיו במחנות, וצלפים לבנוניים ניסו להרוג אותו. נראה שזו היתה מדיניות-הטרור של ממשלת לבנון.

הנקודה שאני מנסה להבהיר היא שלאנשים הנתונים במצב כזה אין המותרות הכרוכים בקיום מיתקנים צבאיים קבועים, כמקובל בצבאות סדירים, כפי שיכולים להיות לישראלים, למשל, או לאחריים.

אני מניח שזהו חלק מהטכניקה של כל תנועת-גריילה. הייתי אומר, אפילו, כי גם במיקרה שמה שאתם טוענים נכון — אינני יודע אם יש בכך כדי להצדיק הפצצות של מחנות-פלטים, מדי-פעם, רק מפני שאתם קוראים להם בסיסי-מחבלים, אני יודע רק שהמחנות שראינו הכילו אובלוסיות גדולות, ובהן נשים וילדים.

הכומר פול מאיר „מישפחתי הושמדה באושוויץ...“

● מה רוצים מנהיגי הפיראיון שדיברתם איתם? איך הם הפכירו את עמדתם?

דיברנו עם יאסר עראפאת, ג'ורג' חבש ונאיה חוואתמה. כל השלושה גינו באוזנינו פעולות-הטרור. היה נדמה לי שכל השלושה היו כנים בדבריהם.

אני סבור שהם רוצים בהסדר שיכלול מדינה פלסטנית, ויש להם השגות שונות לגבי המקום בו עליה להימצא. רק חבש לא רצה לדבר על מדינה פלסטנית לצד ישראל. חבש הביע את ההתנגדות החריפה ביותר לדעה שמדינה כזו תוכל להתקיים כיישות נפרדת, מבחינה כל-כלית או צבאית, או מכל בחינה אחרת. האחרים דיברו על

המדיניים. השרירותיות והנימה המוסרית המפוקפקת של לא-שלום ולא-מילחמה הייבת להסתיים. יאיר האור על הכל, או תכסה החשיכה את הכל.

● מר בריגן ומר מאיר, האם אתם משייכים את הפצצת המחנות למעשההטרור כי מעלות? ישראל הודיעה שהפצצה מיתקנים של אירגוני-טרור. האם ראייתם מיתקנים כאלה בעת ביקורכם במחנות?

לא נלקחנו לסייר במפקדות של המהפכנים במחנות, לכן איננו יכולים להעיד כי ראינו את הדברים האלה.

ל-אימכבר השלמנו סיור במיורח-התיכון, שהוקדש לגילוי עובדות. בין השאר סיירו בישראל, לבנון, סוריה ומצריים. במהלך סיורנו שוחחנו עם מנהיגים מהפכניים, אישידה, אינטלקטואליים וחבריי-כנסת. אף שברור כי איננו מומחים לבעייה, לאחר ביקור כה קצר, בכל-זאת יש ברצוננו, לפני נסיעתנו, להביע ברבים את ההשקפות שתובאנה להלן.

אחת: אנו עומדים על החשיבות המכרעת במציאת פיתרון לבעיית הפלסטניות, פיתרון שיקח בחשבון את זכויותיו של עם זה לגבי ארץ-מולדתו. ללא פיתרון כזה, ייקלע הדור הבא בישראל, בדיוק כמו דור-העבר, לאותו מעגל-קסמים של אלימות, שפיכות-דמים ופעולות-הגמול. שתים: אנו מנינים את החזקתם של תלי מירי בית-ספר כבני-ערובה. שום דבר אינו יבול להצדיק פעולה מעין זו. יחד-עם-זאת, יש להדגיש כי הפצצה חסרת-הבחנה של מחנותי פלטים היא, למעשה, התקפה ברכרית, כאן תח מידה, על ילדים, ולא על זוחמים. שני הצדדים, העוסקים בפעולות כזו, מטיחים צל כבד על מטרותם, קבר העולם כולו.

שלוש: נאמר כבר, ובמידה גדולה של צדק, כי במיל-חמה — האמת היא החלל הראשון. בחודש שעבר הציג מר נאיה חוואתמה, בראיון שצוטט בהרחבה, מיפנה בגישתם של הפלסטנים כלפי ישראל. לפני שבועיים, במהלך שיחה עימנו, הצהיר כי הוא עומד בתוקף על אותם דברים.

יותר מכך, בתשובה על שאלתנו, בדבר המוסריות שבפעולות פלסטניות מסוימות, אמר כי הגוף שהוא עומד בראשו התנגד לטרוריוזם כפומבי מאז שנת 1969. ייתכן שאיננו צודקים בצפותנו למידה רבה של אמת מצד מנ-היגיי-מהפיכה. מאידך, אהבת-האמת והטרור אינם יכולים להתקיים צדי-בצד, במכשירים שימושיים להשגת הכרה או תמורות אנושיות.

● לומר, מר חוואתמה אינו יכול לאחוז כי חבש בשני קצותיו. או שיתנגד לטרור, או שימיי שיך לנהל מילחמה בילדים. אם אומנם יבחר בדרך השנייה, דעתנו היא שזא רק ילדים ימי צאו כך את קיצם, אלא את החזית הדמוקראטיות עצמה, בתנועה אותנטית שמטרתה לעשות צדק עם הפלסטנים. פעולות-טרור כאלה יביאו רק לניכור דעת-הקהל העולמית, העשויה לשמש גורם עיקרי בהשגת הצדק עבור העם הפלסטני.

ארבע: בגנותנו את גליהטרור האחרון משני הצדדים, ברצוננו לעמוד גם על תמיכתנו בעם הפלסטני בישראל ומחוצה לה. תביעתם לחוק-שבות, שיושם גם לגביהם — צודקת, ויש לבוא לקראתה. פיתרון זה התאחר ב-26 שנה. אין להעלות על הדעת כי שיחות ז'נווה יתנו תוקף, על-ידי התעלמות או פחדנות, לאי-קיומו, כביכול, של עוול ושל העם שסבל ממנו. העם היהודי נשא כבר על גופו טיפול כזה, ואי-קיומו אושר כעיקרון והופגז בחיים